

Univerzita Karlova v Praze
Filozofická fakulta
Ústav pro dějiny umění

TEZE DISERTAČNÍ PRÁCE

Andrea Sloupová

Galerie umění a akviziční politika v době normalizace
Czech public art collections and the acquisition policy during the normalization era

Vedoucí práce: Doc. PhDr. Marie Klimešová, Ph.D.
2016

Po slibném období 60. let normalizace opět přehodnotila vztah státu k výtvarným umělcům a teoretikům. Ačkoli jeho politika některé vynesla na vedoucí pozice institucí a jiným naopak znemožnila veřejně vystupovat, na rozdíl od 50. let, striktně vymezujících výtvarné umění po stránce obsahové i formální, je značně obtížné vést mezi těmito póly ostrou hranici. Svévlná mocenská rozhodnutí nejenže neměla oporu v legislativě, ale často probíhala na ústní bázi, což dnes zásadním způsobem komplikuje veškeré snahy o zhodnocení výtvarné scény posledních dvou dekád bývalého režimu a je nepochybně jednou z příčin jeho dosavadní absence.

Cíle

Alespoň částečně by tuto mezeru v dějinách českého výtvarného umění měla vyplnit předkládaná práce, která nabízí pohled na tehdejší události z institucionálního hlediska. Jejím cílem bylo na základě širokého průzkumu zjistit, jaká byla skladba uměleckých předmětů získaných do galerijních sbírek, v jakých aspektech se instituce lišily a čím byly tyto odlišnosti zapříčiněny. Zjištěnými skutečnostmi má zpochybnit zjednodušenou představu o přístupech poplatných režimu, poukázat na osobnosti, které se zasloužily o kvalitu sbírek, ale i na ty, kteří zavinili jejich propad, a zároveň přinést nové nebo málo známé informace o okolnostech vzniku a počátcích existence galerijní sítě. V obecné rovině má přispět k objasnění dobových mechanismů a zjištěnými skutečnostmi poskytnout vodítka pro další bádání.

Metodologie

Základním předpokladem časově náročného průzkumu bylo získání informací vztahujících se jednak k samotné akviziční činnosti galerií, jednak k okolnostem, které ji ovlivňovaly. První okruh pramenných materiálů tvoří vědecké karty včetně tzv. malých kopií pořizovaných pro Oddělení regionálních galerií, přírůstkové a inventární knihy, zápisy z jednání nákupních komisí, výroční zprávy, korespondence se zřizovateli a další dokumenty, které jsou až na výjimky uloženy v Archivu Národní galerie v Praze, archivech regionálních galerií, státních oblastních a státních okresních archivech; k druhému okruhu patří především fondy Ministerstva kultury ČSR, Svazu českých výtvarných umělců a KSČ, nacházející se vesměs v Národním archivu. Významný pramen informací dokreslující širší kontext událostí představují dobové výstavní katalogy a články v periodikách. Součástí průzkumu bylo i formální a obsahové zhodnocení samotných akvizic. K doplnění či upřesnění strohých a v mnoha případech torzovitých písemných pramenů přispěla velkou měrou nezastupitelná metoda orální historie. Bohužel řada aktérů, kteří mohli podat důležitá svědectví, už nežije; některým zabránily v uskutečnění rozhovoru zdravotní potíže, jiné nebylo možné kontaktovat. Přesto se podařilo setkat se zástupci většiny

klíčových institucí, včetně Ministerstva kultury. S politováním je však třeba konstatovat, že k tomu už nemohlo dojít v případě Galerie Benedikta Rejta, jejíž archivní materiály byly navíc zničeny a která je jako jediná badatelům nepřístupná.

Záměrem práce nebylo – a vzhledem k její koncepci to ani není možné – podat vyčerpávající informace o dílčích institucích, ale ukázat jejich činnost ve vzájemných vazbách. Nedílnou součástí komplexního pohledu je proto detailní sledování událostí, které měly na podobu sbírek zásadní dopad. Text si nedělá nároky na definitivní zhodnocení akviziční činnosti galerií, tím spíše na podobu připojených přehledů, která však může otevřít širší diskusi o tom, jak na tehdejší dění nahlížet.

Terminologie

Termín *normalizace*, pocházející z tzv. *Moskevského protokolu*, znamenal v dobové politické terminologii postupnou likvidaci výsledků předsrpnového vývoje a opětovné prosazování prosovětského režimu. V těchto souvislostech jej však předložený text nahradil termínem *konsolidace*, aby jej odlišil od přeneseného, obecně užívaného významu, který *normalizací* označuje celé období mezi lety 1969 a 1989, představující specifickou etapu vývoje systému nazývanou také jako reálný nebo konzumní socialismus. Ačkoli v titulu práce byl ponechán termín *galerie umění*, v samotném textu jsou instituce spravující sbírky uměleckých předmětů označovány jednoduše jako *galerie*. Termínu, který má několik historicky daných významů, se v této souvislosti začalo v našem prostředí užívat právě s reorganizační galerijní a muzejní sítí v 50. a 60. letech.

Struktura

Okolnosti vzniku, počáteční léta existence a rozvoj činnosti celostátní galerijní sítě nastiňuje práce v kontextu celé České republiky, včetně institucí moravských; vzhledem ke specifickým rysům každé z národních soustav a snaze omezit beztak rozsáhlé téma však zcela opomíjí soustavu slovenskou. Klíčové kapitoly se soustředí na galerie, které patřily do kompetence pěti českých krajských národních výborů a Národního výboru hl. města Prahy. Sledují jejich akviziční politiku od začátku r. 1970, kdy se pozvolna začínala naplňovat usnesení přelomového zasedání ÚV KSČ z dubna předešlého roku, až do konce r. 1989. Strategie některých institucí totiž zůstávaly neměnné až do pádu režimu, zatímco v jiných naopak docházelo k více či méně znatelným změnám v důsledku personálních pohybů i postupné proměny politického klimatu. Právě celistvý časový úsek takovými zlomy strukturovaný odhalil dopad konkrétních událostí na chod galerijního provozu, vazby mezi stranickými, státními a svazovými orgány na jedné straně a galeriemi na straně druhé, cesty, kterými docházelo k restrikcím, a naopak cesty, jimiž se je dařilo obcházet.

Ze stejného důvodu byl zvolen širší celek také v případě teritoriálního vymezení. V galerijních sbírkách se průzkum soustředil na malbu a plastiku, jejichž pohyb byl podstatně ostřeji sledován než v případě grafiky a kresby, ačkoli právě ona představovala v českém prostředí 70. a 80. let výrazné médium, jímž promlouvala řada malířů, sochařů, grafiků nebo konceptuálních umělců. I to je ostatně důvodem, proč jsou do práce zařazeny také dvě galerie sítě úzce specializované na papírové sbírky. Vzhledem k záměru reflektovat prostřednictvím galerijního provozu dění na tehdejší výtvarné scéně byla pozornost zaměřena na výtvarná díla českých umělců 20. století, zvláště těch, kteří v době normalizace působili.

Dvěma hlavním částem textu předchází analýza dosavadní reflexe umělecké produkce normalizačního období i snah o posouzení tehdejšího galerijního provozu, která se zároveň pokouší nalézt možné příčiny přetrvávajícího nezájmu o zhodnocení jedné i druhé oblasti.

Další kapitoly sledují galerie na pozadí politického vývoje, potažmo dění na umělecké scéně, stejně jako v širších souvislostech časových. Nastihují okolnosti vzniku galerijní sítě a rekapituluje její činnost v liberálnějších 60. letech, zvláštní pozornost však věnují především pohybům v důsledku posrpnových opatření, která měla dopad na galerijní provoz celých dvou následujících desetiletí, v případě několika galerií přímo fatální. Patří k nim i kapitola *Požadavky na umělecké dílo a jeho autora v době normalizace*, která se zamýšlí nad otázkou formulace normalizačního uměleckého programu a hledá klíč k rozdělení umělecké scény.

Následující část představuje samotný akviziční proces v dobové praxi 70. a 80. let. Zkoumá, které faktory ovlivňovaly jeho průběh v jednotlivých galeriích, a seznamuje čtenáře s jeho konkrétními výsledky. Komplexně je hodnotí kapitola *Umělecká díla a jejich autoři v normalizačních sbírkách*, která v tomto ohledu poukazuje na zásadní rozdíly mezi institucemi i kraji, v jejichž rámci působily. Přináší také odpovědi na otázky, jaký podíl mají mezi akvizicemi určité žánrové a námětové oblasti, jak souvisejí s kvalitou děl, do jaké míry jsou mezi jejich autory zastoupeni příslušníci jednotlivých generačních vrstev a názorových proudů a konečně zda jejich složení odpovídá oficiálně prezentované výtvarné produkci. Nejen svým názvem, ale i obsahově přitom vychází z kapitoly vložené do předchozí části.

Práci doplňuje několik souborů příloh: seznam institucí, které byly r. 1949 potenciálními adepty na začlenění do galerijní sítě, její stav před územní reformou a definitivní podoba z konce 80. let, částky vynaložené na nákup uměleckých předmětů v regionálních galeriích, ukázky vybraných akvizic sbírek malby a plastiky spolu s přehledem nejpočetněji zastoupených umělců a legislativní texty upravující činnost nákupních komisí

v 70. a 80. letech, včetně přepisů hůře dohledatelných listinných zdrojů. Od obrazového doprovodu bylo vzhledem k běžné dostupnosti výtvarných děl v elektronických zdrojích upuštěno.

Závěr

Galerijní síť svou koncepcí bezesporu představovala jeden z klíčových projektů československé kulturní politiky druhé poloviny 20. století.

Už v 60. letech však do původního pojetí vstoupily skutečnosti, podstatně měnící její příští podobu. Jednak nové uspořádání územních celků, které zásadním způsobem narušilo dosavadní hierarchii budované sítě, jednak obavy Ministerstva kultury z unifikace sbírek a stálých expozic, vedoucí k profilaci několika galerií. Nehledě na nekoncepčnost některých rozhodnutí, opatření kolidující se základním posláním regionálních institucí se navíc dotklo vesměs nově vznikajících galerií okresních, které měly být – jako nejnižší články sítě – regionu nejbližší. Důsledkem byla dvoukolejnost sběrných programů, sledujících na jedné straně tvorbu regionální, na druhé straně úzce vymezenou uměleckou oblast, která však ve výsledku galerie skutečně odlišila.

Citelně potom galerijní činnost zasáhl zejména posrpnový vývoj, který nejenže ukončil období relativně liberálního rozhodování o akvizicích v druhé polovině 60. let a v obecné rovině tak přerušil kontinuitu sbírkotvorné činnosti, ale polovinu regionálních galerií působících na území Čech navíc postihl změnami ve vedení, ať už cestou odvolání původních ředitelů v rámci politických prověrek, v důsledku doznívajících opatření a pohybů ve státních a stranických aparátech nebo sloučením provozu s muzeem. Jak vyplynulo z archivních materiálů, ke stejnému kroku se chystali i další zřizovatelé, jejichž záměr se však Národní galerii za podpory Ministerstva kultury podařilo odvrátit (v dokumentech se konkrétně hovoří o Středočeské a chebské galerii, a dokonce o protiprávních úvahách Severočeského KNV o zrušení blíže nespecifikované okresní galerie). Není jasné, zda se mělo jednat o další z bezpočtu nekoncepčních změn, kterými podoba galerijní sítě od svého vzniku prošla, nebo dokonce součást politické objednávky, kladoucí si v rámci normalizačních opatření za cíl plošnou likvidaci galerií jako potenciálních ohnisek odporu.

K nejradikálnějšímu obratu došlo v případě Středočeské galerie zavedením důsledné prorežimní koncepce, v jejímž duchu realizoval nákupy soudobé produkce Vladimír Brehovszký za asistence Jiřího Marcela Boháče; po nástupu Josefa Schlesingera se program podařilo alespoň částečně stočit k tvorbě předchozích období. Výrazně prorežimně byla orientována také Východočeská galerie v Pardubicích pod vedením Vladimíra Řeřuchy, který svou extenzivní akviziční politikou zaplavil sbírky množstvím

průměrné soudobé tvorby. Pod ostrým ideologickým dohledem se ocitla také Oblastní galerie v Liberci. Ačkoli i její akviziční činnost se oproti 60. letům výrazně proměnila, zaměřením odborných pracovníků na nákupy klasiky si uchovala důstojnou úroveň. Na rozdíl od vedení Středočeské galerie, které se v problematice umění včetně dění na současné scéně velmi dobře orientovalo, pozornosti designovaného Vladimíra Řeřuchy i libereckého ředitele Vladimíra Volšičky unikala dokonce i některá díla ideologicky napadnutelná. Nové vedení galerií však v žádném případě nelze automaticky ztotožňovat s jednoznačně prorežimní politikou – i dosazení ředitelů v mnoha případech podpořili odborné pracovníky v jejich snaze získat do sbírek kvalitní tvorbu proskribovaných autorů. V Alšově jihočeské galerii umožnil její nákupy Bořivoj Lauda, v liberecké galerii ji v 80. letech zaštitila Věra Pavlišová a v galerii chebské František Peřas. Velkou zásluhu na rozvoji galerie nese Ludmila Vomelová, která převzala funkci po jeho úmrtí, a především ředitel karlovarské galerie Vladimír Přibíl a ředitel Galerie hlavního města Prahy Jaroslav Fatka. Jako na konzervativní či dokonce prorežimně orientované nelze a priori nahlížet naopak ani na ředitele, jichž se posrpnové čistky nedotkly, jak ukazuje příklad Galerie Benedikta Rejta pod vedením Jana Sekery, proslulé sběrným programem zaměřeným na jeden z výrazných fenoménů 60. let, nebo galerie roudnické řízené Milošem Saxlem, která na sebe ještě v létě 1970 upozornila mezinárodně zastoupeným malířským sympoziem. Také jejich ředitelé však museli akviziční program přizpůsobit novým podmínkám přinejmenším nevyhnutelným omezením nákupů kontroverzní tvorby, jejíž schválení procházelo několikerým sítím.

Atmosféru nákupních komisí určoval v prvních letech po nástupu normalizace de facto Svaz českých výtvarných umělců, jenž ve snaze získat kontrolu nad pohybem soudobé umělecké produkce ideologicky zpochybňoval tvorbu umělců, kteří obstáli v otevřené soutěži předešlých let. Jeho členové byli nominováni jednak krajskými pobočkami, jednak radikálním přípravným, později ústředním výborem, který měl své zastoupení nejen v poradních orgánech institucí sídlících v Praze (v Národní galerii dokonce obsadil téměř celou komisi), ale i v několika regionech. Netřeba však dodávat, že i v jejich přístupu byly velké rozdíly. Krajské pobočky zároveň vyvíjely tlak na nákup regionální tvorby, jejíž sběr koneckonců z poslání krajských a především okresních galerií vyplýval; podle různých indicií byl však v některých oblastech stanoven normativně. Konkrétní nařízení určující její podíl na celkovém objemu akvizic dohledat sice nelze, pravděpodobně ale existovalo přinejmenším ve formě jakéhosi ústního doporučení, podle něhož měla tvořit čtvrtinu nákupů – právě tento údaj totiž opakovaně zdůrazňují zprávy o činnosti Středočeské, Alšovy, karlovarské a některých dalších galerií.

Skutečnost, že na úrovni krajů a okresů docházelo – alespoň podle archivních materiálů – k zamítnutí kontroverzních děl jen v ojedinělých případech, svědčí o silně vyvinutém mechanismu autocenzury, ovládající akviziční proces ve všech jeho fázích a na všech úrovních rozhodování. Vstupovala do něho už ve chvíli, kdy ředitel galerie zvažoval vhodnost návrhů na nákup uměleckých předmětů, a provázela jej až do konečného verdiktu zřizovatele; pokud selhala, většinou dříve či později zafungovala na některém z dalších stupňů schvalovacího procesu. Na této bázi evidentně docházelo také k odstraňování neakceptovatelných nabídek ještě před zahájením oficiálního řízení, a z podstaty celého mechanismu potom i veškerých dokumentů, kde figurovaly. Přestože se vyjádření komise vracelo k posouzení řediteli, v regionech se kromě některých doporučení finančního charakteru obešlo až na výjimky bez jeho dalších připomínek. Naopak Jiří Kotalík v čele Národní galerie v Praze (vzhledem k nesrovnatelně většímu objemu nákupů, ale i z pozice silné autority) rozhodnutí komise přezkoumával. Mnohokrát se za podpory Ministerstva kultury zpětně zasadil o zakoupení tvorby tehdy ještě nepříliš známých regionálních autorů nebo nedoceneného tvůrčího období jinak etablovaných osobností, r. 1977 se dokonce žádostí o opětovné předložení obrazů Jiřího Sopka alespoň pokusil zvrátit zamítnutí jejich nákupu; bohužel v několika případech – zjevně po intervenci svazu u některého ze státních nebo stranických orgánů – usnesení komise o zakoupení děl jiných ideologicky sporných umělců revokoval. Na jeho obhajobu je však třeba zdůraznit, že už samotným jejich přijetím mezi navrhované akvizice a předložením nákupní komisi, kterým se ostatně jako v případě bezpočtu dalších děl vystavoval riziku osobního postihu, potvrzoval jejich nepopíratelné hodnoty a zároveň poskytoval naději na zakoupení.

Erudice zaměstnanců Ministerstva kultury a jejich vesměs vstřícný přístup k řešení problémů Národní galerie – stále ale v jistých mezích, protože i oni byli pod kontrolou svazových a stranických orgánů – však zdaleka nepatřily k samozřejmosti v případě vztahů mezi zřizovateli a galeriemi na úrovni krajů a okresů. Šťastnou výjimku, ovšem vzhledem k osobní vazbě aktérů¹ zcela mimo srovnání, představovala spolupráce Galerie Benedikta Rejta s Odborem kultury ONV v Lounech, který jí poskytoval institucionální záštitu i poměrně štědré finanční prostředky na nákupy. V jiných regionech tolerovali skladbu akvizic zcela ojediněle; jak se shodují pamětníci, ideologicky zpochybnitelná díla pronikala do sbírek vesměs díky nekompetentnosti úředníků zřizovatelských institucí. V případě jičínské galerie navíc došlo jejich svévolným jednáním, které zapříčinilo definitivní sloučení s muzeem, k dlouhodobému podfinancování a tím i k likvidaci akvizičního programu, a

---

¹ V textu o Galerii Benedikta Rejta je zmínka o tom, že ve funkci inspektorky kultury ONV v Lounech pracovala manželka tehdejšího ředitele galerie Jana Sekery, která napomohla řadě akvizic.

podobně doplatila na ztrátu samostatnosti také galerie na Klenové. Trvalým nedostatkem prostředků na akviziční činnost trpěla havlíčkobrodská galerie a pravděpodobně v souvislosti s postihem ředitelky Jany Trnkové² i galerie rychnovská. V obecné rovině se však instituce zpočátku opíraly o dobré finanční zázemí. Postupně však začaly vyvstávat ekonomické problémy socialistického sektoru, jehož uměle udržovaná cenová hladina se začala především v průběhu 80. let v důsledku otevření trhu zahraničním investorům a oživení činnosti tuzemských soukromých sběratelů, kteří si začali v kontextu evropské moderny uvědomovat význam českého umění, zvyšovat. Lze jen litovat, že se nedochoval rozbor růstu cen uměleckých předmětů (pokud byl vůbec zpracován), který měl sloužit jako podklad pro žádost Národní galerie o zvýšení ministerských dotací.

Nepočítáme-li několik osobností uvedených ve zprávě předsednictva přípravného výboru pro Ustavující sjezd SČVU a obecně platné seznamy chartistů a emigrantů, absence písemných podkladů včetně samotné černé listiny, která byla symptomatickým jevem normalizačního období, tak nejen výrazně komplikuje rekonstrukci událostí včetně hledání jejich příčin, ale působí i problémy se zařazením některých autorů. V mnoha případech jsou navíc dochované archivní materiály natolik torzovité, že bylo zapotřebí informace pracně skládat z různých zdrojů. Ostatně ani jejich strohé údaje nebo naopak vyprázdněné fráze dobové rétoriky neposkytují příliš vodítek. Protože těchto strategií využívaly k získání ideologicky zpochybnitelné tvorby pochopitelně i samotné galerie, je pravděpodobné, že podobnou motivací byly v některých případech vedeny také povrchní formulace vlastní galerijní koncepce včetně nejasného vymezení akvizičního programu, který v dokumentech řady galerií překvapivě zcela chybí. Tomu by odpovídala i skutečnost, že jej nejen jasně definovala, ale zároveň důsledně naplňovala právě Středočeská galerie. K progresivnímu programu formulovanému v druhé polovině 60. let se naopak jako jediná zcela otevřeně hlásila Galerie Benedikta Rejta.

Aktuální soudobou tvorbu se však podařilo soustředit poměrně velkému počtu dalších institucí v rámci nepsaných akvizičních programů. Královéhradecká galerie pod vedením Josefa Sůvy jí doplňovala časově vyvážený program založený téměř výlučně na nákupech a vedle už zmíněných galerií ji do sbírek pravidelně zařazoval i ostrovský Letohrádek v čele se Zdenkou Čepelákovou. Roudnická galerie získala množství vynikajících děl zároveň formou darů a ministerských převodů, stejně jako galerie litoměřická za vedení Otakara Votočka i v letech následujících. Na základě průzkumu lze konstatovat, že ačkoli normalizace galerijní instituce aktuální tvorbě oficiálně uzavřela,

² V textu o Orlické galerii v Rychnově nad Kněžnou jsou doloženy její snahy o uvedení živé tvorby do výstavní i akviziční činnosti, za něž musela místo opustit.

řada z nich díky osobnímu nasazení ředitelů, odborných pracovníků a dalších dobových aktérů v jejím sběru v omezeném režimu přes všechna opatření pokračovala. Sbírký, jejichž nezacelitelné mezery má minulý režim na svědomí, sice už nikdy nebudou kompletní, přesto však obsahují vzhledem k okolnostem, za jakých byly budovány, množství vynikajících dokumentů soudobé tvorby. Limity, kterými normalizační ideologie akviziční činnost svazovala, přiměly navíc galerie obrátit program k předchozím uměleckým etapám a obohatit sbírky hodnotnými díly přelomu a první poloviny 20. století.³

Kromě poznatků o samotné akviziční činnosti galerií přinesl průzkum doposud neznámé informace o historii několika institucí, kterou – pomineme-li krátce působící galerii mosteckou a kladenskou – bylo zapotřebí zcela zrekonstruovat v případě Okresní galerie v Jičíně. Zároveň se dotkl řady dalších problémů, které by si zasloužily pozornost příštích badatelů. V budoucnu by se tak mohla dočkat detailního odborného průzkumu akviziční činnosti jednotlivých galerií (která se už ostatně v posledních letech stala tématem několika diplomových prací), ale také komplexní zhodnocení situace na Moravě, případně na Slovensku, stejně jako sledování vývoje po roce 1989. Historie umění stále čeká také na zhodnocení činnosti některých osobností, v souvislosti s tématem práce v první řadě Jiřího Kotalíka. Různými směry by mohla vést i komparace – s akvizičními strategiemi státních institucí shromažďujících literární památky, jmenovitě Památníku národního písemnictví, se situací v jiných státech východní Evropy nebo se záměry soukromých sběratelů, jejichž sbírky soudobého umění, tvořící paralelu ke sbírkám státních institucí, otevírají další velké téma.

---

³ Bohužel v rámci těchto tezí nelze představit ani doklady různých manipulativních praktik, nalezené v archivních fondech, ani konkrétní výsledky průzkumu, na nichž je práce založena.

Prameny a literatura – výběr (kromě rozhovorů a legislativních podkladů)

Archivní fondy

Archiv Alšovy jihočeské galerie.

Archiv Galerie hlavního města Prahy.

Archiv Galerie Klatovy–Klenová.

Archiv Galerie moderního umění v Hradci Králové.

Archiv Galerie moderního umění v Roudnici nad Labem.

Archiv Galerie umění Karlovy Vary.

Archiv Galerie výtvarného umění v Náchodě.

Archiv hl. města Prahy, Magistrát hlavního města Prahy II.

Archiv Národní galerie v Praze, fond Národní galerie v Praze.

Archiv Národní galerie v Praze, částečně zpracovaný fond Jiřího Kotalíka.

Archiv Národní galerie v Praze, kartotéka regionálních galerií.

Archiv Orlické galerie v Rychnově nad Kněžnou.

Archiv Severočeské galerie výtvarného umění v Litoměřicích.

Národní archiv Praha, fond Ministerstvo kultury ČSR/ČR, Praha.

Národní archiv Praha, fond Ministerstvo školství a kultury, Praha.

Národní archiv Praha, fond KSČ – ústřední výbor 1945–1989, Praha.

Národní archiv Praha, nezpracovaný fond Svaz československých výtvarných umělců – ústřední výbor, Praha.

Národní galerie, Sekce evidence, administrace a ochrany sbírkového fondu (referát Centrální evidence sbírek).

Spisovna Západočeské galerie v Plzni.

Státní oblastní archiv v Litoměřicích, nezpracovaný fond Severočeská galerie Litoměřice.

Státní oblastní archiv v Praze, nezpracovaný fond Středočeská galerie, Praha.

Státní oblastní archiv v Praze, částečně zpracovaný fond Středočeský krajský národní výbor, Praha.

Státní oblastní archiv v Třeboni, nezpracovaný fond Alšova jihočeská galerie Hluboká nad Vltavou.

Státní oblastní archiv v Třeboni, fond Jihočeský krajský národní výbor České Budějovice.

Státní oblastní archiv v Zámrsku, nezpracovaný fond Galerie moderního umění Hradec Králové.

Státní okresní archiv Jičín, nezpracovaný fond Okresní muzeum a galerie Jičín.

Státní okresní archiv Jičín, fond Okresní národní výbor Jičín.

Státní okresní archiv Karlovy Vary, nezpracovaný fond Galerie umění Karlovy Vary.

Státní okresní archiv Karlovy Vary, fond Okresní národní výbor Karlovy Vary.

Státní okresní archiv Kladno, nezpracovaný fond Galerie výtvarného umění Kladno.

Státní okresní archiv Liberec, fond KSČ – Okresní výbor Liberec II.

Státní okresní archiv Liberec, nezpracovaný fond Oblastní galerie Liberec.

Státní okresní archiv Most, nezpracovaný fond Galerie výtvarného umění Most.

Státní okresní archiv Pardubice, fond Okresní národní výbor Pardubice.

Státní okresní archiv Pardubice, nezpracovaný fond Východočeská galerie Pardubice.

Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou, fond Okresní národní výbor Rychnov nad Kněžnou II.

Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou, fond Orlická galerie Rychnov nad Kněžnou.

Články v periodikách

BENEŠOVÁ, Eva. Regionální galerie. *Ateliér*. 1989, **2**(12), 2.

BERGMANOVÁ, Marie. Co dál s uměním ve veřejných sbírkách. *Bulletin Uměleckohistorické společnosti*. 2010, **22**(2), 2–8.

RACEK, Miloslav. České výtvarné umění 20. století ve sbírkách regionálních galerií. *Umění*. 1980, **28**(6), 481–492.

SRP, Karel. Výtvarné umění 70. let III, IV. Opomíjená etapa. *Tvar*. 1990, **1**(14, 15), 16.

ŠÁLKOVÁ, Jana. Regionální galerie v Čechách a na Moravě. *Československý voják*. 1984, **32**(21), 63–64.

ŠTĚPÁNEK, Pavel. Galerie: kvalifikace nežádoucí? *Ateliér*. 1989, **2**(12), 2.

Články ve sbornících a katalozích, kapitoly v knihách

HOJDOVÁ, Marcela a VOBRUBOVÁ, Lenka. Výstavy. In: POTŮČKOVÁ, Alena, ed. *Umění zastaveného času* [katalog výstavy Česká výtvarná scéna 1969–1985]. Praha: ČMVU 1996, s. 209–237. ISBN 80-7056-050-9.

KLIMEŠOVÁ, Marie. České výtvarné umění druhé poloviny 20. století: alternativa a underground, umění a společnost. In: ALAN, Josef, ed. *Alternativní kultura: příběh české společnosti 1945–1989*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2001, s. 377–419. ISBN 80-7106-449-1.

KOTALÍK, Jiří. O regionálních galeriích: koláž z několika textů z let 1957–1995. In: FLAŠAROVÁ, Marcela, ed. *30 let Galerie Klatovy–Klenová*. [Klatovy: Galerie Klatovy–Klenová], 1995, nestr. ISBN 80-85628-07-4.

NEUMANNOVÁ, Eva a PÍCHOVÁ, Jaroslava. Severočeská galerie výtvarného umění v Litoměřicích. In: *Pohledy do sbírek Severočeské galerie výtvarného umění v Litoměřicích. České umění 20. století* [katalog výstavy]. [Litoměřice: Severočeská galerie výtvarného umění], 2008, s. 4–5. ISBN 978-80-85090-84-0.

PETIŠKOVÁ, Tereza. Oficiální umění sedmdesátých a osmdesátých let. In: ŠVÁCHA, Rostislav a PLATOVSKÁ, Marie, eds. *Dějiny českého výtvarného umění VI/1, 2, 1958–2000*. Praha: Academia, 2007, s. 447–459. ISBN 80-200-1489-6.

Přehled výstav v Letohrádku Ostrov. In: ČEPELÁKOVÁ, Zdenka, SAMEC, Jan a VACHUDOVÁ, Božena. *Půlstoletí výtvarného umění v letohrádku Ostrov 1961–2011* [katalog výstavy]. Karlovy Vary: Galerie umění, 2011, nestr. ISBN 978-80-87420-02-7.

SAXL, Miloš. Z historie roudnické galerie. In: *Přirůstky z let 1970–1972* [katalog výstavy]. Roudnice nad Labem: GVU, 1972, nestr.

Seznam výstav. In: *Galerie v proudu času: 60 let Východočeské galerie* [katalog výstavy]. V Pardubicích: Východočeská galerie, 2013, s. 101–107. ISBN 978-80-85112-75-7.

Soupis výstav. In: ROUSOVÁ, Hana, ed. *Život Galerie hlavního města Prahy* [katalog výstavy]. [Praha]: GHMP, 2013, s. 249–261. ISBN 978-80-7010-999-1.

Soupis výstav GU KV 1953–1913. In: *60 děl/60 let Galerie umění Karlovy Vary* [katalog výstavy]. Karlovy Vary: Galerie umění, 2013, s. 107–123. ISBN 978-80-87420-22-5.

ŠETLÍK, Jiří. Poznámka k výběru výstav a literatury. In: POTŮČKOVÁ, Alena, ed. *Umění zastaveného času* [katalog výstavy Česká výtvarná scéna 1969–1985]. Praha: ČMVU, 1996, s. 206–208. ISBN 80-7056-050-9.

ŠETLÍK, Jiří. Léta sedmdesátá a osmdesátá. In: ŠVÁCHA, Rostislav a PLATOVSKÁ, Marie, eds. *Dějiny českého výtvarného umění VI/1, 2, 1958–2000*. Praha: Academia, 2007, s. 369–385. ISBN 80-200-1489-6.

ŠETLÍK, Jiří. České umění v exilu. In: ŠVÁCHA, Rostislav a PLATOVSKÁ, Marie, eds. *Dějiny českého výtvarného umění VI/1, 2, 1958–2000*. Praha: Academia, 2007, s. 429–445. ISBN 80-200-1489-6.

Katalogy, sborníky, knihy

20 let Galerie hlavního města Prahy [katalog výstavy]. Praha: GHMP, 1983.

50 Jahre Kunst aus Mitteleuropa 1949–1999: Aspekte/Positionen = 50 years of art in Central Europe 1949–1999: aspects/positions [katalog výstavy]. Wien: Museum moderner Kunst Stiftung Ludwig, 1999. ISBN 3-900776-84-9.

50 let československého malířství 1918–1968 [katalog výstavy]. Praha: Národní galerie, 1969.

60 děl/60 let Galerie umění Karlovy Vary [katalog výstavy]. Karlovy Vary: Galerie umění, 2013. ISBN 978-80-87420-22-5.

100 uměleckých děl ze sbírek Galerie moderního umění v Roudnici nad Labem ke stému výročí založení [katalog výstavy]. V Roudnici nad Labem: Galerie moderního umění, 2011. ISBN 978-80-85053-86-9.

ALAN, Josef, ed. *Alternativní kultura: příběh české společnosti 1945–1989*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2001. ISBN 80-7106-449-1.

Asymetrické historie – zamlčené rámce a vytěsňené problémy: sborník k sympoziu českého a slovenského umění 2. poloviny 20. století. Praha: VVP AVU, 2008. ISBN 978-80-87108-07-9.

BALEKA, Jan a PETERAJOVÁ, Ľudmila. *Současné české a slovenské umění*. Praha: Odeon, 1982.

BERGMANOVÁ, Marie. *Sbírka 1 2 3: stopy historie v akvizicích* [katalog výstavy]. [Praha]: Galerie Středočeského kraje, 2010. ISBN 978-80-7056-161-4.

BIELESZOVÁ, Štěpánka, et al. *Nechci v kleci!: české a slovenské umění 1970–1989 ze sbírek Muzea umění Olomouc = No cage for me!: Czech and Slovak art 1970–1989 from collections of Olomouc Museum of Art* [katalog výstavy]. Olomouc: Muzeum umění, 2008. ISBN 978-80-87149-04-1.

BOHÁČ, Jiří Marcel, ed. *Přirůstky sbírek 1972–1983* [katalog výstavy]. Praha: Středočeská galerie, 1983.

ČEPELÁKOVÁ, Zdenka, SAMEC, Jan a VACHUDOVÁ, Božena. *Půlstoletí výtvarného umění v Letohrádku Ostrov 1961–2011* [katalog výstavy]. Karlovy Vary: Galerie umění, 2011. ISBN 978-80-87420-02-7.

České malířství 20. století ze sbírek Oblastní galerie v Liberci [katalog výstavy]. [Ústí nad Labem]: Severočeské nakladatelství, 1974.

České malířství 20. století ze sbírek regionálních galerií [tiskovina ke stejnojmenné výstavě]. Praha: Národní galerie, 1979.

České umění 20. století ze sbírek Středočeské galerie I. část: do roku 1945 [katalog výstavy]. Praha: Středočeská galerie, 1974.

České umění 20. století ze sbírek Středočeské galerie II. část: od roku 1945 do roku 1960 [katalog výstavy]. Praha: Středočeská galerie, 1976.

České umění 1900–1990 ze sbírek Galerie hlavního města Prahy [katalog stálé expozice]. Praha, 1998. ISBN 80-7010-057-5.

České umění 1908–1968: osobnosti a hodnoty [katalog stálé expozice]. Praha: Národní galerie, 1990. ISBN 80-7035-022-9.

České výtvarné umění 19. a 20. století [katalog stálé expozice]. Praha: Středočeská galerie, 1983.

Český jih ve výtvarném umění: 1925–1975 [katalog výstavy]. Hluboká nad Vltavou: Alšova jihočeská galerie, 1975.

DANĚK, Ladislav, ZATLOUKAL, Pavel a BIELESZOVÁ, Štěpánka. *Skleník. Kapitoly z dějin olomoucké výtvarné kultury 1969–1989* [katalog výstavy]. Olomouc: Muzeum umění Olomouc, 2009. ISBN 978-80-87149-35-5.

FLAŠAROVÁ, Marcela, ed. *30 let Galerie Klatovy–Klenová*. [Klatovy: Galerie Klatovy–Klenová], 1995. ISBN 80-85628-07-4.

Galerie v proudu času: 60 let Východočeské galerie [katalog výstavy]. V Pardubicích: Východočeská galerie, 2013. ISBN 978-80-85112-75-7.

GRUNTOVÁ KOLINGEROVÁ, Hana. *Biografie Galerie Benedikta Rejta*. Praha: FHS UK, 2013. ISBN 978-80-87398-44-9.

HLAVÁČKOVÁ, Miroslava. *Galerie Roudnice nad Labem* [katalog sbírkových předmětů]. Roudnice nad Labem: Okresní galerie výtvarného umění, 1986.

HLAVÁČKOVÁ, Miroslava. *Galerie moderního umění v Roudnici nad Labem: k 90. výročí založení galerie* [CD-ROM]. Roudnice nad Labem: GMU, [2000].

JANČÁRKOVÁ, Julie. *Ruská malba, kresba a grafika od 19. do poloviny 20. století ze sbírek Galerie výtvarného umění v Náchodě*. Řevnice: Arbor vitae, 2015. ISBN 978-80-7467-076-3.

KOTALÍK, Jiří, et al. *Národní galerie v Praze I: sbírka starého evropského umění, sbírka starého českého umění*. Praha: Odeon, 1984.

KRISTOVÁ, Hana, ed. *50 let Galerie Klatovy–Klenová: sborník* [k 50. výročí založení galerie]. [Klatovy]: Galerie Klatovy–Klenová, 2014. ISBN 978-80-87013-54-0.

LAHODA, Vojtěch, SRP, Karel a BYDŽOVSKÁ, Lenka, eds. *České moderní umění 1900–1960* [katalog stálé expozice]. Praha: Národní galerie, 1995. ISBN 80-7035-095-4.

LAŠTOVKOVÁ, Věra a VÝTISKOVÁ, Eva. *Ohlédnutí: výstava k 50. výročí právní samostatnosti Oblastní galerie v Liberci* [katalog výstavy]. Liberec: Oblastní galerie v Liberci, 2003. ISBN 80-85050-40-4.

MALÝ, Zbyšek a MALÁ, Alena, eds. *Slovník českých a slovenských výtvarných umělců. 1950–*. Ostrava: Výtvarné centrum Chagall, 1998–. ISBN 80-86171-00-0.

Naivní umění: ze sbírek Severočeské galerie výtvarného umění v Litoměřicích [katalog výstavy]. V Hodoníně: Galerie výtvarného umění, 1992. ISBN 80-85015-16-1.

NEUMANN, Ivan, ed. *50. Klatovy: Galerie Klatovy–Klenová*, 2014. ISBN 978-80-87013-55-7.

Normalizační galerie: Akvizice 1970–1989 [tiskovina k výstavě]. [Klatovy: Galerie Klatovy–Klenová, 2010].

NOVÁKOVÁ, Hana. *Kresba, kresba: česká kresba 80. let 20. století ze sbírek členských galerií RG ČR* [katalog výstavy]. [Praha]: Rada galerií České republiky, 2004. ISBN 80-903422-1-3.

Nové obrazy, plastiky a grafika. Přírůstky z let 1970 – 1979 [katalog výstavy]. Litoměřice: Galerie výtvarného umění, 1980.

Orlická galerie Rychnov nad Kněžnou: stálá expozice [katalog]. Rychnov nad Kněžnou: Orlická galerie, 1985.

PÁNKOVÁ, Marcela a SLAVICKÁ, Milena, eds. *Zakázané umění I, Výtvarné umění*. 1995, **19** (3–4). *Zakázané umění II, Výtvarné umění*. 1996, **20** (1–2).

PAŽOUTOVÁ, Kateřina a ŽLŮVA, Ivan. *50 let Oblastní galerie v Jihlavě* [katalog stálé expozice]. Jihlava: Oblastní galerie Vysočiny, 2003. ISBN 80-86250-07-5.

PEŤAS, František. *Přírůstky za léta 1972–1975* [katalog výstavy]. Cheb: Galerie výtvarného umění, 1976.

Pohledy do sbírek Severočeské galerie výtvarného umění v Litoměřicích. České umění 20. století [katalog výstavy]. [Litoměřice: Severočeská galerie výtvarného umění], 2008. ISBN 978-80-85090-84-0.

POTŮČKOVÁ, Alena, ed. *Umění zastaveného času* [katalog výstavy Česká výtvarná scéna 1969–1985]. Praha: ČMVU, 1996. ISBN 80-7056-050-9.

POTŮČKOVÁ, Alena, ed. *Schránka pro ducha: výstava k 50. výročí Galerie moderního umění* [katalog výstavy]. V Roudnici nad Labem: GMU, 2015. ISBN 978-80-87512-42-5.

POTŮČKOVÁ, Alena a MICHLOVSKÁ, Nina, eds. *50 uměleckých děl ze sbírek Galerie moderního umění v Roudnici nad Labem* [katalog výstavy]. V Roudnici nad Labem: Galerie moderního umění, 2014. ISBN 978-80-87512-38-8.

POTŮČKOVÁ, Alena. *České výtvarné umění XX. století ze sbírek Českého muzea výtvarných umění* [katalog výstavy]. Praha: České muzeum výtvarných umění, 1995.

PREČAN, Vilém, ed. *Charta 77 (1977–1989): od morální k demokratické revoluci*. Scheinfeld: Čs. středisko nezávislé literatury, 1990. ISBN 80-9000422-1-X.

Přírůstky českého umění 20. století z let 1975–1979 [katalog výstavy]. Liberec: Oblastní galerie, 1979.

Přírůstky sbírek: 1983–1988 [katalog výstavy]. Hradec Králové: Krajská galerie, 1989. ISBN 80-85025-03-5.

Přírůstky sbírek VČG 1981–1985 [katalog výstavy]. Pardubice: Východočeská galerie, 1986.

Přírůstky uměleckých děl za léta 1968–1975 [katalog výstavy]. Hradec Králové: Krajská galerie, 1976.

Přírůstky z let 1970–1972 [katalog výstavy]. Roudnice nad Labem: Galerie výtvarného umění, 1972.

Přírůstky Západočeské galerie: ke 40. výročí Vítězného února [katalog výstavy]. Plzeň: Západočeská galerie, 1988.

PUBAL, Václav, et al. *Muzea, galerie a památkové objekty v ČSR*. Praha: Národní muzeum, 1973.

Realita a fantazie v dílech naivních výtvarníků ze sbírky Litoměřické galerie [katalog výstavy]. Litoměřice: Galerie výtvarného umění, 1973.

ROUSOVÁ, Hana, ed. *Život Galerie hlavního města Prahy 50* [katalog výstavy]. [Praha]: Galerie hlavního města Prahy, 2013. ISBN 978-80-7010-999-1.

SLAVICKÁ, Milena a ROUBÍČEK, Jindřich. *Ruské malířství: stálá expozice Okresní galerie výtvarného umění Náchod* [katalog]. V Náchodě: OGVU, 1983.

Slovenské umění 20. století ze sbírek českých galerií [katalog výstavy]. Praha: Národní galerie, 1974.

Soustředěný pohled: grafika 60. let ze sbírek členských galerií Rady galerií České republiky = Focused view: 1960s prints from the collections of Czech Galleries Association members [katalog výstavy]. [Praha]: Rada galerií České republiky, 2007. ISBN 978-80-903422-2-4.

Středočeská galerie: přírůstky sbírek 1972–1983 [katalog výstavy]. Praha: Středočeská galerie, 1984.

ŠEVČÍK, Jiří, MORGANOVÁ, Pavlína a DUŠKOVÁ, Dagmar, eds. *České umění 1938–1989: programy, kritické texty, dokumenty*. Praha: Academia, 2001. ISBN 978-80-87108-26-0.

ŠEVČÍK, Jiří, MORGANOVÁ, Pavlína, NEKVINDOVÁ, Terezie a SVATOŠOVÁ, Dagmar, eds. *České umění 1980–2010: texty a dokumenty*. Praha: VVP AVU, 2011. ISBN 978-80-87108-07-9.

ŠOUPA, Václav, VACHUDOVÁ, Božena a HUTTOVÁ, Zlata. *Galerie výtvarného umění v Chebu 1980*. Cheb: Galerie výtvarného umění, 1980.

ŠTĚPÁNEK, Pavel a VLK, Miloslav, eds. *Mistrovská díla 12. – 19. století ze sbírek Středočeské galerie* [katalog stálé expozice]. Praha: Středočeská galerie, 1988.

ŠVÁCHA, Rostislav a PLATOVSKÁ, Marie, eds. *Dějiny českého výtvarného umění VI/1, 2, 1958–2000*. Praha: Academia, 2007. ISBN 80-200-1489-6.

TETIVA, Vlastimil. *České malířství a sochařství 1900–1980* [katalog výstavy]. Hluboká nad Vltavou: AJG, 1981.

TETIVA, Vlastimil. *České malířství a sochařství 2. poloviny 20. století ze sbírek Alšovy jihočeské galerie* [katalog výstavy]. Hluboká nad Vltavou: Alšova jihočeská galerie, 1991. ISBN 80-900633-0-6.

VACHUDOVÁ, Božena. *Přírůstky do sbírek za léta 1976–1980* [katalog výstavy]. Cheb: Galerie výtvarného umění, 1981.

VACHUDOVÁ, Božena. *Přírůstky do sbírek za léta 1981–1985* [katalog výstavy]. Cheb: Galerie výtvarného umění, 1981.

Z nových zisků Národní galerie v Praze: 1987–1988 [katalog výstavy]. Praha: Národní galerie, 1989. ISBN 80-7035-015-6.

Z pokladů Severočeské galerie: výstava k 30. výročí otevření galerie. Litoměřice: Galerie výtvarného umění, 1988.

Záznam nejrozmanitějších faktorů: české malířství 2. poloviny 20. století ze sbírek státních galerií [katalog výstavy]. Praha: Rada státních galerií, 1994. ISBN 80-85016-24-9.